

Forfatter: Steffens, Henrich

Titel: Udrag fra Indledning til filosofiske Forelæsninger af Henrich Steffens

Citation: Steffens, Henrich: "Indledning til filosofiske Forelæsninger", i Steffens, Henrich: *Indledning til filosofiske Forelæsninger*, udg. af Johnny Kondrup ; Flemming Lundgreen-Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1996, s. 227. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-steffens01val-shoot-idm140622392433392/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Indledning til filosofiske Forelæsninger

HENRICH STEFFENS'
GOETHE-FORELÆSNINGER I 1803

Af Flemming Lundgreen-Nielsen

Af Henrich Steffens' forelæsninger ved Københavns Universitet 1802-04 – som "tolereret Docent" – er kun den filosofiske og den empirisk-fysiske række i vintersemesteret 1802 optaget i den officielle Catalogvs Praelectionum. Hans æstetisk-litterære foredrag, eller med Grundtvigs ord i 1815: "et frit Kollegium over Goethes Poesier"¹, er påbegyndt midt i hans første vintersemester. I den københavnske Adresse-Avis meddeler Steffens: "I Dag (Lørdagen den 26 Martz) begynder mine offentlige Forelæsninger over Göthes Poesier."² De indstilledes på grund af sygdom den 21. april, men genoptoges i sommersemesteret den 4. maj.³ Disse æstetiske forelæsninger var i modsætning til de filosofiske dårligt besøgt, og der gik ikke ry af dem i København. Selv Grundtvig, der ellers på denne tid var stærkt æstetisk interesseret og levede med i litteraturanmeldelserne og prisopgaverne, blev først ved en tilfældighed opmærksom på dem.⁴

Steffens' æstetiske forelæsninger i 1803 er kun sparsomt

1 I det følgende anvendes to forkortelser US = *Nik. Fred. Sev. Grundtvigs Udvalgte Skrifter*, bd. I-X, København 1904-09, ved Højger Begtrup, UJ = N. F. S. Grundtvig *Værker i Udvalg*, bd. I-X, København 1940-49, ved Georg Christensen og Hal Koch – Henvisaingen her gælder UJ, bd. I, p. 95

2 *Københavns Kongelig alene privilegerede Adresse-Cantour Efterretninger*, den 25 marts 1803

3 *Ibid.* den 21. april og den 30. april 1803

4 US, bd. I, p. 106

omtalt i forskningen⁵, dels fordi man ved så lidt om dem, dels fordi Steffens i sin i øvrigt meget udførlige selvbiografi, *Was ich erlebte*, 1840 ff., ikke kommer ind på dem, antagelig fordi de ingen almindelig opmærksomhed vakte. Grundtvig skriver herom i et brev til Steffens i 1844 efter at have læst selvbiografiens 5. bind:

Du nævner i dine Livs-Erindringer slet ikke de Foredrag, du i Foraaret 1803 holdt over 'Goethes Poesier', men skjønt de ingen Opsigt gjorde og besøgte kun meget tarvelig, var det dog dem, der gjorde Grundindtrykket paa mig og vist paa flere.⁶

I sine *Brage-Snak*-forelæsninger trykt samme år vedkender Grundtvig sig offentligt sin gæld til Steffens' æstetiske kollegium:

- 5 Se Aage Jørgensen *Litteraturen om Henrik Steffens 1845-1964*. En bibliografi, i: *Nordisk tidsskrift for bok- og biblioteksvæsen*, Stockholm 1965, pp. 19-29. En kort, men væsentlig omtale af Goethe-forelæsningserne står i Vilh. Andersen *Illustreret dansk Litteraturhistorie*, bd. III, København 1924, p. 14. Carl Roos: *Virkelighed*, København 1940, gør opmærksom på, at Steffens' Goethe-forelæsninger var de første, der blev holdt om emner uden for Tyskland, og opregner derefter Grundtvigs holdninger til Goethe. Børge Ørsted *J. P. Mynster og Henrich Steffens*, bd. I-II, København 1965, nævner kun Goethe-forelæsningserne i forbigående p. 403. Denmod har Grundtvig-forskningen behandlet Grundtvigs Steffens-notater, men naturligvis med sigte på Grundtvigs udvikling, f. eks. F. Rønarang: *N. F. S. Grundtvig*, bd. I.1, København 1907, p. 81 f.; William Michelsen: *Tilblivelsen af Grundtvigs historisyn*, København 1954, pp. 198, 253, 256-261; Niels Kølfoed: *Grundtvig som selvbiograf*, København 1954, pp. 42 ff. Efter nærværende bidrags offentliggørelse: *Danske Studier* 1971 er de sparsomme resultater blevet inddraget i Steffens-forskningen hos Fritz Paul: *Henrich Steffens*, München 1973, pp. 191-192 og 205, og Helge Hultberg: *Den unge Henrich Steffens 1773-1811*, København 1973, p. 84. De relevante bind af Gyldendals *Dansk litteraturhistorie*, bd. 4-5, København 1983-84, omtaler ikke Goethe-foredragene.
- 6 *Brev fra og til N. F. S. Grundtvig*, bd. II (1821-1872), København 1926, ved Georg Christensen og Steen Grundtvig, brev nr. 523, p. 436.